

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 10 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kőszíratok visszaszolgáltatásáért
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes mások ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 1.

Franciák romlása.

A francia egyház szomorú sorsának szemléleténél az a legszomorubb, hogy még elég szánalmat sem érezhetünk azok iránt, akik ezt a bajt föltétlenül megelőzhatték volna.

Bizony szomorú dolog, mikor az egész világ katolikus egyháza kénytelen konstatálni, hogy a francia klerus nem teljesítette a maga kötelességét, a francia világiak pedig valósággal bedugták füleiket a Szentszék figyelmeztetéseire előtt.

A klerus és a katolikus nép bűne egy ösbűnből fakad s ez nem más, mint a politika előtérbe toléása a vallás rovására. A vallást feláldozták a politikának.

Emlékszem, hogy mikor nálunk minden jogalap és szükség nélkül behozták a kanzelparagrafus, nagyon mérges cikket irtam az »Alkotmány«-ban, mert Széll Kálmántól okosabb dolgokat vártunk mindnyájan, mint a szükségtelen kanzelparagrafus.

De mit szólunk akkor, midőn a francia klerus 1870-től kezdve nap-nap után predikált arról, hogy köztársasági ember jó katolikus nem lehet. Átvitték a közfudatba, hogy aki köztársasági, az eo ipso atheista, vagy legalább is csak névleges katolikus. A katolikus francia iskolák kizárólag royalista szellemben voltak vezetve, és mikor Richard biboros érsek a Notre Dame templomot a Bastille bevételének évfordulóján kivilágította és a szent mise után az orgona rázendített a Marseillaise pompás melódiájára, az intelligencia tüntetőleg kivonult a templomból s a tanárok valósággal felháborodva tiltakoztak a templom »profanálása« ellen. A szerzetes-iskolákban a növendékeket imádkoztatták a respublika bukásáért. Az amerikai katolikusok kitűnő demokratikus érzületéből a franciákban nincsen abszolút semmi.

A francia katolikus közvélemény e gyászos tévedését a republikánusok még elősegítették 1870. óta a köztársasági parlament egyetlen egy törvényt sem hozott, mely a katolicizmusnak csak indikáció is hasznára volt volna. Ellenkezőleg egyre-másra hozták az egyházüldöző törvényeknek egész sorát. Ők maguk a republikánusok örültek legjobban annak, hogy a katolikusok táborából mindenképpen ki vannak közsítve. Fennen hirdették és hirdetik, hogy a francia egyházat teljesen tehetetlenné fogják tenni, akár közelednek a republikánizmushoz, akár nem. Az iskolákban nincs vallásoktatás és a francia ifjuság azon része, melyet az állam nevelt fel, büszkélkedik

nemcsak a maga atheizmusával, hanem a katolikus vallás teljes nem ismerésével is. A mi katolikus főgimnáziumainkban nevelkedett héber ifjak aránytalanul többet tudnak a katolikus hittanból, mint a francia állami iskolákban nevelkedett katolikus ifjak. A francia republikánus ifju generáció megdönthetetlen dogmája, hogy aki gyónik, áldozik, az jó hazafi nem lehet, azt a republikánus körök magukban nem tűrhetik.

Egy francia regény került a kezembe a múlt években, melyekben illusztrálva volt előadva a szereplő egyének kicsapongása egy elhagyott templom föltárában. És ez a hallatlan botrányos munka 500,000 példányban kelt el! . . .

A republikánus közélet sajtója, irodalma, társas összejövetelei, költészete, szobrászata, tudománya — szóval minden ágazata tökéletesen atheisztikus alapon van berendezve. Nemcsak, hogy tilos Istenről, vallásról még csak beszélni is, hanem a francia genie minden tehetőségét kihasználják arra, hogy az egyházat sértegetssék, provokálják, megvessék és mint valami madárijesztőt minden érték nélkül való nevetséges limlomnak tartassák és tartassák.

Nem csoda hát, ha a statisztikai kimutatás szerint minden negyedik ember pogány, aki keresztvizet soha nem látott.

Hát idevezetett a royalista papok és szerzetesek szószéken való politizálása, és nem ártott volna, ha egy francia nemzeti zsinat kellő időben csinált volna egy kanzelkánont.

A francia katolikusok csaknem kizárólag royalisták. Ehhez a párthoz nem tartozik pogány egy sem. Azon jó érzésű katolikusok száma és befolyása, akik őszintén köztársasági érzelműek, elenyészően csekély. Rossz szemmel nézik ezeket is mindenünnen és árulóknak tekintik úgy a katolikusok, mint a republikánusok.

És mégis a helyzet csoda nélkül csak úgy javulhat meg, ha ezek száma és befolyása meg fog növekedni. Arra számítanak, hogy Oroszország véres forradalmak miatt csődbe jut, s ez a csőd a hitelező francia penzpiacra is krachot fog maga után vonni. Ez a nemzeti csapás aztán elsepri majd a radikálizmust a maga esztelen tulzásaival egyben. Ez azonban legalább eleinte ismét csak a vallásnak ártana és így nincs mód arra, hogy a francia egyház jobb napokat lásson.

Jó lenne ebből nekünk is tanulni és pedig sokat, nagyon sokat.

Az a szellem, amely a francia egyházat válságba sodorta, minálunk is működik és elég éber arra, hogy minden pillanatban meglephessen bennünket.

Az atheizmus szövetkezik nálunk az összes pártokkal, melyektől a szekularizációt és az iskolák elrablását reméli. Szemünk előtt szervezi az atheizmus a maga tekintélyes és gazdag sajtóját. Szemünk előtt neveli a szociálista szakegyletekben a dolgozó nemzetet atheistává. A papgyűlölet, az egyház lenézése a népszerű körökben nap-nap után rohamosabban terjed városokban és falvakban.

Ns hát tessék nekünk nem az egyes pártokat kiátkozni, hanem az atheizmust kiverni minden pártból, minden egyesületből, irodalomból és társaságokból egyaránt.

Az egész vonalon meg kell indulnia a hitvédelemnek, és mindenütt, ahol támadnak és ahol rágalmaznak bennünket, nekünk is védekeznünk kell, sőt ahol kilátás van eredményre, ott tessék támadni is. Ha az apostolok nem támadták volna a tévedéseket, ha Pázmány Péter nem támadta volna annak idején a protestánsok álláspontját, ha nem leplezte volna le azt a sok logikai falzumot, amely rendszerüket elfogadhatatlanná teszi, — hol volnánk ma?

Ha a francia papság annak idején, mikor még ihehető, bátran felvette volna a harcot az atheizmussal tekintet nélkül a politikai pártok egyéb nézeteire, ha végül minden erejével belé ment volna a republikánusok táborába és ott csinált volna az atheizmusnak keserű napokat, ha nem azonosította volna a politikai és nemzetgazdasági tévedéseket a vallási tévelyekkel, ma bizonyára volna ott egy hatalmas katolikus köztársasági párt, amelyet az egyház védelmében a royalisták is támogatnának, és Briand meg Clemenceau urak valamely harmadrangu ujság szerkesztőségében cigarettáznának és nem végezhetnék nemzetük történetében Herostrates munkáját.

Ne értessem félre. Nem azt akarom, hogy mi egyháziak ne politizáljunk, hanem azt, hogy minden politikai pártban tegyük lehetetlenné a vallástalanság lovagjainak hatalomra jutását. Küzdés vár reánk és az apologia minden módjait igénybe kell vennünk.

Nagy hiba volna a szociáldemokráciát teljesen azonosítani az atheizmussal és ha vezetői atheizmust hirdetnek, be kell igazolnunk, hogy ezzel csak ártanak és a tisztességes elemeket akarják maguktól eltávolítani.

Még nagyobb hiba a nemzeti politikusokat kiátkozni, mikor elég kimutatni, hogy vallásellenes nemzetiségi agitáció magának az illető fajnak árt legtöbbet.

De a legnagyobb hiba volna most az ideiglenes béke idején teljesen felhagyni

a katolikus néppárt szervezésével. Szükségünk van politikai szervezetre, de éppen az rt nem szabad beléesnünk a francia klérus bünébe, amely sem feledni, sem tanulni nem akarván, kemény kritikát provokál maga ellen, mert sem éber, sem tevékeny, sem okos lenni nem tudott, sőt nem is akart.

Ma tevékeny és felvilágosult papokra van szükség.

A jövőnk nehéz lesz és küzdelmes, sokat veszünk, de egyet nem szabad elveszteni soha — a szent lelket, amely bennünk él és — dolgozik.

Gedeon.

A trónörökös konfliktusa Pittreich-vel és Beckkel. Budapesti tudósítónk jelenti: Magasrangú katonatisztek társaságában élénken tárgyalják azt a hírt, mely a bécsi katonai körökből és a hadügyminiszteriumból szivárgott Budapestre. A hír szerint a legutóbbi dalmáciai hadgyakorlatokon amikor Ferenc Ferdinánd trónörökös a királyt képviselte, éles differenciák támadtak a trónörökös és Pittreich hadügyminiszter valamint Beck gróf vezérkari főnök közt. A trónörökös nem helyeselte a hadvezetőségnek több intézkedését magára a hadvezetésre nézve, míg a hadügyminiszter és a vezérkari főnök ragaszkodtak álláspontjukhoz. Hogy a differenciák miképpen oldattak meg, nem tudni, de azon híresztelésből, hogy Pittreich állását odahagyni készült következtetni lehet, hogy a trónörökös nem igen tűrte meg az ellenvetéseket. Beszéli, hogy Beck gr. is le fog mondani vezérkari főnöki állásáról. Katonai körökben már azt is biztosra veszik, hogy ki lesz Pittreich utóda. E szerint az új hadügyminiszter Schönaich lovag tábornagy az osztrák landwehr-miniszter lenne, akiről ugyanezek a katonai körök a legnagyobb szimpátiával beszélnek.

Minisztertanács. Wekerle Sándor miniszterelnök, mint fővárosi tudósítónk jelenti, ma délelőtti tanácskozássra hívta össze minisztertanácsait. A minisztertanács, melyben az összes miniszterek résztvettek, délelőtt 11 órakor kez-

dődött s csak a késő délutáni órákban ért véget. Wekerle mindenekelőtt beszámolt szombati audienciája eredményeiről és a közös minisztertanács megállapodásairól. E jelentés kapcsán tárgyalta aztán a minisztertanács az 1907 évi közösgyi költségelőirányzatot és a kiegyezés kérdését, végül tárgyalás alá vette az 1907. évi rendes állami költségvetést. A költségvetés a múltévihez képest 16 millió korona emelkedést mutat, mely a kereskedelmi, vallás és közoktatásügyi és igazságügyi tárcák javára esik.

Apponyi és az angol király. Bécsből jelentik: A Montagsrevue az angol vendégek budapesti látogatása előzményeiről mai számában nagyon érdekes dolgokat mond el. E szerint az interparlamentáris konferencia ülésezése idején Apponyi Albert grótot Eduárd angol király külön kihallgatáson fogadta, amelyen az angol király a két állam viszonya felől akként vélekedett, hogy az eddigi irányelvek a monarchia kormányzásában helyesek és a közösgyekre fentartandó az eddigi viszony, minden változás veszélyezteti a monarchia nagyhatalmi állását. Ez a vélekedése az angol királynak magában foglalta a magyarok alkotmányos törekvéseinek rosszalását. Apponyinak azonban sikerült ékesszólásával és tudásával a kihallgatáson az angol királyt nemcsak más vélekedésre bírni, hanem egvesesen meggyőzni arról, hogy Magyarország törekvései jogosak és nem veszélyeztetik a monarchia nagyhatalmi állását.

Kiegyezési tárgyalások. A múlt hét elején Budapesten félbenmaradt kiegyezési tanácskozásokat a kiküldött magyar és osztrák szakbizottságok tagjai ma folytatták Bécsben. A tanácskozás délután 4 órakor vette kezdetét. Ez a tanácskozás az utolsó összejövetele a szakbizottságoknak. Tanácskozásairól a bizottságok kormányuknak jelentést tesznek s csak annak megfontolás tárgyává tétele után fog eldőlni a kérdés, hogy egyáltalában megindítható-e a kiegyezési tárgyalás a két kormány között a szakbizottságok által fixrozott alapon.

A darabontokra rájár a rud. Makóról jelentik: A városi törvényhatóság ma tartotta meg őszi rendes közgyűlését, mely többek közt a Cseresnyés darabont főispán ki-nevezte tisztviselők kérvényeivel is foglalkozott.

A közgyűlés a kérvényeket elutasította. Az elutasítás indokolásába: Justh Gyula indítványára a közgyűlés annak is kifejezést adott, hogy a régi tisztviselők elmozdítása hivatalukból Cseresnyés főispán részéről személyes bosszúból történt.

Távozó darabont főispán. Csongrád megye darabont főispánja, Csathó Zsigmond, kényszerítő körülmények hatása alatt beadta lemondását, melyet Andrássy belügyminiszter elfogadott. Utódjául Károlyi Imre grótot, az aradi főispán fivérét emlegetik.

A szerb vámkérdés. Belgrádból jelentik: A bécsi külügyi hivatal válaszáat a szerb kormány legutóbb küldött jegyzékére ma adta át Löwenthal követségi tanácsos Popovics államtitkár útján a szerb kormánynak. A külügyminisztérium az ágyurendelés kérdésében fentartja régi álláspontját ebben a válaszában is és határozottan kijelenti, hogy Szerbiával más alapon nem szerződik.

Előfizetési felhívás,

Uj évnegyed küszöbén állunk. Tizenkét esztendő multunk folyamán a fejünk fölött elsuhant éveknek soha egyetlen egy szakát sem köszöntöttük annyira bizalomteljesen s a becsületes küzdelem munkasikerének oly erősítő öntudatával, mint ezt a mostani évnegyedet. A pozitív alkotások korszaka következett el a liberális éra jogfeladó kormányzata után. Az alkotó munka sikerében osztozni kell Magyarországnak keresztény közvéleményének is.

A nemzetek sorsát intéző Gondviselés, a magyarok Istene próbára tette a mi hűségünket s most a megaláztatások után lélekben megjutalmazta mindazokat, a kik a közélet különböző csatasoraiban megállották helyüket. Mi tollal küzdöttünk s hogy jó harcot harcoltunk nemcsak közönségünk ragaszkodása s kivált az újkorszak örömapjában megnyilatkozó szimpátiája igazolja, hanem a közéletnek, főként a keresztény megújulás vesződséges munkálkodásával előkészített hatalmas etikai nivó emelkedése első sorban. A mi zászlónkat lobogtatják, ma a közélet méltó, igazi vezeterei s akik a fórumon dominálnak, azokat az elveket hirdetik,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Mikor a dán királyfi elillant az egyenruhámmal.

— Elbeszélés. Irta: Bittó Károly. —

Egy kóbor színész vetődött a faluba. Az állomásra is kijött. Bemutatta magát és szétszította pakolópapírra, kékiróonnal irt szinlapját. A színész, szinlap szerint tényleg művész volt, sőt bűvész, mert »Hamlet«-et egymaga ígérte eljátszani. Egy koronáért megvettük a szinlapot, mely belépőjegyet szolgált és megígértük, hogy estére végignézzük az előadást. Bucsuzáskor még kölcsönkérték az én vasuti egyenruhámat, hogy abban játszsa el Hamletét, a dán királyfit. Örömmel kölcsönöztem oda, mert végtelen kíváncsi voltam arra, hogy mikép nézhet ki egy szinpadí Hamlet, vasuti egyenruhában.

A községháza diszterme volt berendezve színháznak. Fűrészelt tüzelőtágra, hosszú deszkák voltak elhelyezve; a deszkákkal szemben állott egy fenekére fordított, üres hordó: az volt a szinpad. Hogy pedig a szinestély ünnepiesebb legyen, a szereplő művész ur kimondotta, hogy világításról a közönség gondoskodik, még pedig úgy, hogy mindenki, ki az előadást végignézi, tartson a kezében egy gyertyát.

Tömve volt a ház. Az első padokban

ültek a község előjárói, feleségeikkel. A többi padokban aztán vagyoni tekintély szerint a lakosság. Mi vasutasok a kulisszák megett, illetve a hordó mellett foglaltunk állást; de úgy, hogy az előadó színbűvész művészt hátról láttuk.

Pont esti nyolc órakor, felugrott a hordóra a művész. Meghajtotta magát és egy szép beszédet mondott a közönséghez, melyből nem feledte ki, hogy »áldja meg a magyarok műpártoló istene e néző épet, a mely ily szép számmal jelent meg az előadáson és így szép számmal emelte zsebében is a koronákat.«

— De mielőtt a valódi szinelőadást megkezdéném, — tolytatta beszédét — egy kis erőművészetet mutatok. Kérem az urakat, lépjen ki a legerősebb hat legény.

Kilépett tíz.

— Nagyon köszönöm. Most kérem szives figyelmüket! Én kívül megyek az ajtón és azt teljes erőmből nyomom és be fogom nyomni dacára annak, hogy az urak itt belülről ellennyomást gyakorolnak az ajtóra.

— Szeretnénk látni, harsogta a tíz legény, hogy maga nyivásza benyomja az ajtót, mikor mi tízen tartjuk! Még, ha egy legény tartja is, nem tudja benyomni. Ebadta! Éhenkórásza!

— Ebadta . . . ebadta . . . zugta a legények után a tömeg, a műpártoló közönség.

— No, színész uram, most mutassa meg,

mit tud. Megsértette az erőt, a parasztok dicsőségét; a virtust! Mondám neki.

— Sohase busuljon miattam. Hagyja csak rám, értem én a mesterségem! Felelte hetykén, az egyenruhamba bujt művészt. S azzal kivultermett az ajtón. A kulcslyukon még beszólt, hogy csak nyomják az ajtót.

Nekiesett az ajtónak a tíz legény, megfeszítették, megvetették a lábukat és támasztották az ajtót, oly erővel, hogy a verejték csak úgy folyt róluk.

A közönség dorombolt, tapsolt, éjenezett, szidta az éhenkórás hencgő kóklert. De, hogy járt a szája a mihasznának és ehun van ni, kiinn marad!

A legények pedig csak nyomták borzasztó erővel az ajtót. Végre az ajtó sokalta meg a szinművészetet és egy hatalmas dörejszerű recsenéssel kidült. A közönség elhagyta a helyét, tödült az ajtóhoz, amely ott feküdt a földön, forgácsokban.

— De hol a színész! Hol a színész! Kérdelte mindenki nagy csudálkozással.

— A színész ott van, ahol az én egyenruhám és édes mindnyájunk pénze; az én egyenruhám pedig tul van már hetedhét vármegyén is, vigasztaltam meg a műpártoló közönséget, amely végtelen haraggal elhagyta a házat.

Mindenki dult-fult, csak én kacagtam három napig utána és nem is feledem el soha azt a remek, kacagtató jelenetet.

a melyekért a mi sajtónk munkásait valaha tömlőre vetették az igazság hóhérai.

Változott az idők járása. Mi azonban a régiak vagyunk. Lapunk csonkítatlan egészében az, ami tizenegy esztendőn keresztül volt. Valljuk, amit *Prohászka* Ottokár székesfejérvári püspök ajkáról is hallottunk legutóbb, hogy nekünk a sajtó nem üzérkedő vállalkozás, hanem élethivatás. És ezt a fenkölt missiót lelkünk egész idealizmusával; legjobb erőnkhez képest, tollunk minden becsületes iparkodásával, következetesen betölteni igyekszünk.

Ideálunk az erkölcsileg és vagyoniilag erős, hatalmas keresztény Magyarország.

Zászlónk a Máriás-lobogó, rajta a kereszt s a keresztben tulipánkoszoru.

Fegyvereink a régiak. Nyílt sisakkal küzdünk, a *tisztességes harc modorában*. Szenzációkat nem hajhászunk. Pletykákban nem utazunk. Személykultuszt nem üzünk. Sem mások gyöngéből hasznot nem huzunk. Elszánt harcunkban joggal számítunk a becsületes, hithű, hazafias katolikus társadalom *szellemi és anyagi támogatására*.

Felhívjuk előfizetőink figyelmét ehelyütt is arra a kedves meglepetésre, melyben a Tiszántul Naptárával lapunk minden előfizetőjét karácsonyra részesíteni fogjuk, még azokat is akik csak most az utolsó évnegyedben lépnek előfizetőink sorába. A Tiszántul Naptára nemes és kedves szórakozást fog nyújtani szépirodalmi részében előfizetőinknek, hasznos tájékoztató lesz és összefoglaló tárgyilagos történetét adja az 1906-ik év mozgalmainak és eseményeinek.

Bizalommal kérjük előfizetőink támogatását, az előfizetési pénzeknek, valamint az esetleges hátralékok beküldését.

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 »

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 »

A »TISZÁNTÚL«
szerkesztősége és kiadóhivatala

UJDONSÁGOK.

Püspökszentelés Egerben.

Fényes egyházi ünnepek között szentelte föl vasárnap. szept. 30-án, dr *Samassa* József Eger biboros érseke, mint a szatmári püspökség metropolitája dr *Boromissza* Tibort az új szatmári püspököt. A felszentelésnél dr *Párvy* Sándor szepesi megyés püspök és *Szmracsányi* Lajos egri segédpüspök működtek közre mint consecrator püspökök. A kalocsai főkáptalan küldöttséggel képviseltette magát *Hoffmann* Károly és *Boromissza* István kanonokok személyében. A szatmári egyházmegye részéről *Pemp* Antal káptalani helynök vezetése alatt *Forgách*, *Benkő*, *Csehticzky* főesperesek és a központi papság teljes számban jelenlétük meg.

Az egyházi szertartás és hatóságok tisztelgése után déli 1 órakor 60 teritékű diszebed volt, melyen a 79 éves bibornok érsek, mint házigazda, remek pohárköszöntőben üdvözölte az új püspököt. Beszédéből a következőket emeljük ki.

Rámutat az egyház küzdelmeire és így folytatja.

Méltóságod e küzdelemben férfiasan vett részt mindig. On ezután is ingatlan szilárdsággal fogja védeni egyházát és szilárd lesz anélkül, hogy mérsékelt lenni megszűnnék. De ön mint hazafi is a haza jogai és szabadságának védelmében csak a leghűbb hazatiak első sorában foglalhat helyet.

Emelem poharam Méltóságodra, kívánva, hogy a kegyes ég szentelje meg terhes hivatalt hű kezelésére irányuló szilárd szándékát s tegye malasztjával sikeressé és termékenynyé főpásztori működését.

A bibornok-érsek beszéde után *Boromissza* püspök emelkedett szólásra és meleg szavakban mondott köszönetet metropolitájának, hogy őt az apostolok utódjává fölszentelte.

Ezután *Pemp* Antal pápai praelátus, szatmári káptalani helynök tolmácsolta a szatmári egyházmegye örömet és háláját. Szavai nyomán a társaság zajosán éltette 79-ik születése napján az ősz bibornok-érseket, kit előző este az 5-ik gyalogezred zenekara szerenáddal üdvözölt.

A diszes társaság emelkedett hangulatban oszlott szét.

Az új táblai elnök.

Váratlanul gyorsan, de nem váratlan módon történt meg a nagyvárad táblai elnöki szék betöltése. Az új kormány nem követte a régit azon a nyomon, hogy időt és tért engedett volna az illetéktelen protekciók befolyásának. A nagyvárad tábla elnöki állása oly fontos pozíció, hogy ezt betöltetlenül hagyni nem szabad. Érezte ezt a kormány és a mint megtalálta az arravaló férfit, sietett őt ki is nevezni.

A tábla új elnöke báró *Szentkereszty* Zsigmond. Az ő nevét emlegették kezdettől fogva legsűrűbben s ezuttal a sok emlegetésnek meg volt a maga alapja. *Szentkereszty* báró egyike legképzettebb báróinknak. Hosszabb ideig volt elnöke a kolozsvári törvényszéknek, ahol különösen a memorandumpör vezetésekor vonta magára az ország figyelmét. Nemrég nevezték ki a Kuria bírójává, a honnan most a nagyvárad ítéltábla elnöki állására nevezte ki a király.

Az új elnök nagy munkakörbe lép s a hogy eddig beszélt róla a hír, kinevezését úgy igazságügyi körökben, mint a közönség részéről is biztató reménnyel fogadhatják.

* **Kossuth Ferenc hazaérkezése.** A Magyar Tudósító jelenti: Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter tegnap délelőtt Soltáról a fővárosba visszaérkezett és átvette hivatala vezetését.

* **Az új olaszii plébános megérkezése.** Az új nagyvárad olaszii r. kath. plébános: *Imrik* S. Zoltán tegnap, hétfőn a déli gyorsvonattal érkezett meg Nagyváradra, hogy elfoglalja új állását. Az új plébánost nem fogadták hivatalosan, de azért szépen megnyilatkozott a hívek szeretete és tisztelete iránta abban az egyszerű, szíves fogadtatásban, amelyben az olaszii kath. polgárság előkelő csoportja részesítette. Várad-Olaszi új plébánosának fogadására megjelentek a vasut állomáson: dr *Hoványi* Gyula, *Dus* László, *Bozóky* Béla, *Kelemen* Kálmán, *Stark* Gyula, *Domokos* Andor, *Számbovovszky* Rezső, *Nagy* Lajos, *Nozáky*

Rudolf, *Csatáry* József, *Székely* Sándor, *Lukács* István, *Czigelt* József, *Karger* Sándor, *Buzássy* József stb. *Imrik* S. Zoltán plébánost dr *Hoványi* Gyula kir. kath. jogakadémiai tanár üdvözölte röviden, meleg, keresetlen szavakkal, mire az új plébános meglepve a kellemes fogadtatástól, meghatott szavakban mondott köszönetet. *Imrik* plébános tegnap délután átvette hivatala vezetését.

* **A váci püspök Rákospalotán.** A váci egyházmegye legfiatalabb plébániája Rákospalota, abból az alkalomból, hogy *Csáky* Károly gróf váci püspök a hitközséget meglátogatta és ott bérmált, a püspököt tegnap éjnyes fogadtatásban részesíté. *Csáky* püspök vasárnap reggel ment Rákospalotára *Jung* János váci segédpüspök, *Galcsek* szemináriumi kormányzó és udvari papsága kíséretében. Az újpesti vasuti állomásnál ünnepélyes fogadtatásban volt része a püspöknek, ahol a község nevében *Ivánka* Pál főszolgabíró üdvözölte.

— A püspök megleghangu válasza után *Károlyi* László gróf négyesfogátán a rákospalotai templomba hajtatott, ahol a nagy számban jelenvolt híveknek prédikált. Majd ünnepi szent misét mondott s aztán *Jung* János segédpüspökkel 1500 gyermeket megbérmált. Istentisztelet után a püspök küldöttségeket fogadott. Délben *Phobot* Ferenc plébános a püspök tiszteletére diszebedet adott. A püspök és kísérete este visszautazott székelyhelyre. *Csáky* püspök a jövő vasárnap újra Rákospalotán lesz, ahol misés papokat fog felszentelni.

* **A megyei uti műtárgyak.** Szeptember 13-án több lunkaszpriei és robogányi lakos panaszt emelt az alispánnal, hogy a lunkaszpriei és robogányi uti műtárgyak használhatatlan állapotban vannak és forgalom emiatt csökkent. E panasz mely a főmérnök ellen irányult, amennyiben állítólag többszöri jelentés dacára is a kellő javítási munkálatokat a főmérnök nem teljesítette. Az ügy a magyarcsékei főszolgabírónak lett kiadva véleményezés végett. A véleményes jelentés tegnap érkezett meg, eszerint az alkalmatlanná váltaknak jelzett műtárgyak soha nem voltak használhatatlanok és a legkisebb hiba is azonnal javítva lett. A forgalom pedig soha nem szenvedett hiányt. Hogy melyik jelentés felel meg a valóságnak, ezek után azt egy alapos vizsgálat dönthetné el.

* **Kinevezés.** Dr *Szmracsányi* Pál megyés püspök dr *Krüger* Aladár ügyvédet uradalmi ügyészévé nevezte ki.

* **Merénylet a szultán ellen.** Konstantinápolyból jelentik, hogy a napokban egy testőr merényletet követett el *Abdul* Hamid török szultán ellen. A testőr közvetlen közelből rálőtt a szultánra, azonban a golyó csak vállán ejtett könnyebb sérülést *Abdul* Hamidnak. A testőr hír szerint bosszúból követte el a merényletet a szultán ellen, amiért *Ali* Samil basát Kisásziába száműzte. A merénylő testőrt letartóztatták.

* **Új vasuti hid Kórház-utcán.** Mikor a keleti vasut nagyvárad-kolozsvári vonalát építették, Nagyvárad városa nem sok gondot fordított arra, hogy érdekei kielégően megóvassanak. Csak így történhetett, hogy a többek között pl. Kórház-utcán olyan vasuti hidat építettek, amely valóságos formai akadály a utcai közlekedésnek. Azóta többször megkísérelték, hogy megfelelően átépítessék az államvasut. Végre elért annyit a város, hogy most már hajlandó az államvasut a hid építésére, de a költségekre vonatkozólag még mindig nincs tisztázva a kérdés s bizonyosan a város hozzájárulására is számíthat. Tegnap ugyanis átiratban tudatta a kolozsvári üzletvezetőség Nagyvárad városát, hogy a kórház-utcai vasuti hid átépítésének terve készen van

az államvasutak igazgatóságánál. Erités előtt azonban a költségviselés kérdése eldöntendő, miért is kéri az üzletvezetőség Nagyvárad városát, hogy a tárgyalás megindítása ügyében közvetlenül az államvasutak igazgatóságához forduljon.

* **Semmelweis emlékezete.** A tudományos világ a vasárnapot a nagynevű magyar orvos: *Semmelweis* Ignác emlékének szentelte, akinek szobrát, melynek felállításához az egész művelt világ orvosai hozzájárultak, vasárnap leplezték le impozáns ünnepély keretében. Az ünnep jelentőségét emelte, hogy azon megjelent gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásiügyi miniszter és hogy a távol idegenből a magyar tudós ünneplésére számos hírneves orvos jött el hozzánk, hogy úgy a tudomány, mint nemzetünk nevében hódoljanak a tudomány vértanúja s az emberiség egyik nagy jótévője emlékének. Az ünnepély első része a tudomány-egyetem központi épületének aulájában délelőtt folyt le, mely ünnepély diszülés keretében Semmelweis érdemeit méltatta a tudomány terén. Semmelweis az anyák megváltója. Az ő érdeme, hogy a gyermekágyi láz ma nem pusztítja el tömegesen az anyákat. A diszgyülés után ünnepélyesen leplezték az Erzsébet téren felállított szobrát. A magunk részéről azt is elmondjuk, hogy Semmelweis a Szent-István-Társulat választmányi tagja is volt. A nagy tudós ott ült azok között a katolikus férfiak között, kik hitüket nyilván megvallották s kik azon intézmények munkájában is részt kértek, melyekben az egyház a maga kulturális feladatát teljesíti. Ne legyen elhallgatva Semmelweis ezen nagy érdeme sem és szolgáljon a gyöngék okulására.

* **A megyei közigazgatási bizottság ülése.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága holnap tartja meg *Glac* Antal elnöklése alatt október havi ülését a vármegyeház kistermében.

* **Ketté szelte a vonat.** Tegnap este 5 órakor a telefon éles csengetése zavarta fel a rendőrséget. Az alsó vasúti hid közelében egy 14 évesnek látszó gyermeket gázolt el a vonat. Az esetről a pályőr adott jelt egy a rendőrségnek, mint a csendőrségnek. A csendőrség azonnal a színhelyre sietett, hol az elgázolt gyermek élettelenül feküdt. Borzalmas látvány volt a gyermek hullája. A vonat kerekei derékon szeltek ketté a testet, úgy mintha életben bárd tépte volna szét. A vér megaludva valóságos tócsát képezett a hulla körül. — A csendőrség jelentette az esetet a királyi ügyészségnek, ahonnan azonban nem tettek semmi intézkedést. A hulla szét vágva csendőr őrizet alatt az éjszakát az elgázolás helyén töltötte, hova csak ma reggel fog a vizsgáló bíró kimenni, hogy az ügyet felvegye. A borzalmas halállal kimúlt 14 éves gyermek kilétét még ezideig nem tudták megállapítani. A rejtélyes ügyben ma lesz megtartva a vizsgálat.

* **A kivándorlás.** Biharvármegye óriási területéről a kivándorlók száma, ahelyett hogy csökkene, még mindég erősen tartja magát. A kivándoroltakról vezetett kimutatás szerint okt. 1-ig ez évben 1885-en vándoroltak ki Biharvármegyéből. Tehát ugyiszólván majdnem minden napra 10 kivándorlási eset jut. Ha végig nézzük a kimutatásokat, úgy találjuk, hogy ennek az aránytalanul nagy számnak jó része a tenkei járásból ment ki és legnagyobb részt Amerikába mentek. Köztudomásu, hogy Biharvármegye legszegényebb járásainak egyike a tenkei járás. Ez részint a kedvezőtlen fekvési viszonyok eredménye, de legnagyobb részt az elmúlt évek rossz termésének szüleménye. A kivándorolt

1885 ember nagyobb részt családfenntartó, akik mind egyedül mentek ki, hogy a dollárok hazájában megkeressék ide haza maradt családjuknak a kenyeret. Hogy tényleg meg tudják szerezni a maguk élelmét és még haza is tudnak küldeni, legjobb bizonyíték erre a postahivatalok állítása. A postahivatalok könyvei hiteles bizonyítékai annak, hogy a kivándorolt munkások idehaza maradt hozzátartozóiknak tiszte jobbet létet biztosítanak, mint ha hazánkban keresné számukra a kenyeret. Sőt a legtöbb munkás még nem csak a napi élelmet keresi meg, de takaréktökéje is van. Ez adatok szerint Biharvármegyére a kivándorlás nagyszáma tehát nem borzalmas mint először láttuk, különösen nem, ha tekintetbe vesszük azt is, hogy a munkások jórésze visszatér Magyarországra és megtakarított pénzéből gyökeres megélhetési alapot is biztosít egész családjának.

* **Achim András kegyelmi kérvénye.** Hire járt a sajtóban a minap, hogy *Achim* L. András kegyelmi kérvénnyel járul a király elé, hogy törlését kérje a mandátumfosztó kuriai ítélet ama toldalékának, amely Achimtől a választói jogot is megvonja egy esztendőre. E híreket maga Achim András cáfolta meg. E cáfolattal szemben most azt jelentik Bécsből, hogy Achim András benyújtotta ily irányu kérvényét a kabinetirodához.

* **A Nagypiac-tér tisztántartása.** Valahára az illetékes hivatalos közegek is belátták, hogy a Nagypiac-tér mostani ronda, szennyes állapotokban nem maradhat, nem csak azért, mert megbotránkoztatja a közönséget, hanem főleg közegészségügyi szempontból. Az állati és gyümölcs hulladékoktól kezdve minden elképzelhető szemét hever a piac területén. Dr. *Nemes* Aron kerületi orvos jelentést adott be a városi tanácshoz, amelyben rámutat ezekre az állapotokra s kéri, hogy hetenkint kétszer, szerdán és szombaton separtesse fel a város a Nagypiac területét, mert a jelen állapotokban valóságos veszedelem a közegészségügyre.

* **Hiányok a közbághidon.** Nagyvárad város közbághidján is erősebb rongálást okozott az idő és a folytonos használat. *Masticus* Vladimir állatorvos, vágóhídi felügyelő előterjesztést tett a városi tanácshoz a vágóhídnál felmerült rongálások, hiányok pótlása végett.

* **A jegyzők 1906. évi fizetése.** Biharvármegye a jegyzők fizetésének 1906. évi kiegészítéséről kimutatást terjesztett fel a belügyminiszterhez. E kimutatásban 99106 korona és 6 fillért irányozott elő a vármegye. A miniszter több tételt kifogásolt a kimutatásban és ezek alapján az összeget 98960 korona és 60 fillérré redukálta.

* **Megfelebbezett képviselőtestületi tag választás.** Ermihályfalván nem rég tartották meg a képviselőtestületi tagok választását. A választás alkalmával nem juthatott be mindenki a képviselőtestületbe, azért a választást megfelebbezték. A felebbezésben azonban éppen nem tudtak felhozni semmit a választás ellen. Dacára annak, hogy a vármegye közgyűlése elutasította a felebbezést, ismételtlen felebbeztek a miniszterhez, honnan tegnap érkezett meg a szintén elutasító határozat.

* **Vakmerő rablók.** Kecskemétről rémes és vakmerő rablás hírére vesszük. Kovács Géza fűrészmalom tulajdonosra tegnap éjjel rátört hét bekormozott alak. Felfeszítették lakásán az irodája ajtaját és behatoltak oda. Aztán vállakra vették a nehéz Wertheim-szekrényt és elcipelték. Kovács felijedte a zajra, azonban a rablók lelővéssel fenyegették, ha moccanni mer. Az egész környék nagy volt az ijedelem. A környék népe nem mert kimozdulni lakásából, mert a vakmerő rablók mindenkit lelővéssel fenyegették. A rablók aztán

kifeszítették a magukkal vitt pénzszekrényt és a benne levő 4000 korona készpénzt és egyéb értékpapirokat elrabolták. A rablás gyanúja a túlópszállási hírhedt rablóbandára hárul.

* **Az elszántott szántóföldek.** Monostorpályiban a legutolsó földfölmérés óta a szántóföldek területei nem tartották meg a rendes határaikat. A legtöbb gazda akarata ellenére is egyik évben hosszabbat lépett mint a másikban és így hol össze huzódott, hol meg kiterjedt a föld. Voltak azonban olyan gazdák is, akik nem lépéssel, hanem a megfelelő változatlan mérőkkel mérték meg földjeiket és arra a tapasztalatra jutottak, hogy hol a bal, hol pedig a jobb szomszéd lépett nagyobbakat. Szólani nem mert, mert a szomszéd esküdzött lábai biztonságára és nem engedett a megnyult (?) láncmértéknek. A sok huzavona után most a földművelésügyi miniszter elrendelte, hogy Monostorpályiban a földeket ugyan mérjék fel és a telekkönyvi betéteket rövid időn belül készítsék el.

* **Verekedés az ujoncok esketésekor.** Párisból írják: A Trokadero tereben tegnap nagy ünnepséget rendeztek az ujoncok felesketeése alkalmával. Abban a pillanatban, a mikor katonai zenekar a Marseillaisot kezdte játszani, a karzaton egy katonaelőnépes csoport az internacionálét énekelte s e miatt nagy verekedés támadt és a rendőröknek kellett közbelépni. 15 tüntetőt letartóztattak, de szabadon bocsátották őket.

* **Az előljárók a képviselőtestület ellen.** A szalárdi képviselőtestület egyik legutóbbi határozatában kimondta, hogy a község tulajdonát képező óvodát azon indítványa ellenére is, hogy azt adják el, továbbra is megtartja. E határozatot a vármegye közgyűlése is helybenhagyta. Az előljárók azonban e helybenhagyó határozatot meglebbezték és így a miniszter elé került az ügy. A miniszter a felebbezést elutasította és a képviselőtestület határozatát hagyta jóvá.

* **A nábobok megyéje.** Torontárvármegye a napokban állította össze a jövő évi virilisták névjegyzékét, melyből kitűnik, hogy Torontál vármegye ma is még a nábobok vármegyéje. A legtöbb adófizető gróf *Csekönics* Endre 156,297 koronával és utána következnek a Karácsonyi és Harnoncut grófok.

* **Félmillió frank értékű hamis bankjegy.** Rómából jelentik: Zecchében letartóztattak egy pénzhamisító bandát, mely félmillió frank értékű görög bankjegyet hozott forgalomba. A banda főnöke egy köztisztviselőben álló, jó hírnevű fotografus.

* **Mikor lesz a szüret.** Az utóbbi jég-eső és fagy sok kárt tett a szőlőkben, különösen a lapályosabb helyeken le van forrázva a szőlő levele, a szemek pedig hullanak és gyors rothadásnak indultak. Nagyvárad város hegyközsége vasárnap délelőtt tartotta közgyűlését, amelyen a nagyvárad szüretet *október hó 8-ára* tűzték ki. Tekintettel azonban a viszonyokra, aki akar, már október 1-től szüretelhet, de ezen szüvedékát köteles bejelenteni *Márkus* János hegybírónak. Tegnap már sokan megkezdtek a szüretet.

* **Az angol kereskedők Budapesten.** A Magyar Tudósító jelenti: Az angol kamarák tagjai tegnap Budapestre érkeztek, hogy Magyarország kereskedelmi viszonyait tanulmányozzák. Az angol kamarák tagjait ma délelőtt tíz órakor Lánzy Leó főrendiházi tag fogadta hivatalosan a kereskedelmi és iparkamarában. A fogadtatásnál jelen voltak a kereskedelmi világ előkeéségei. A vendégeket Lánzy Leó főrendiházi tag üdvözölte angol nyelven. A meleg hangu üdvözlésre az angolok nevében a londoni kereskedelmi és iparkamara elnöke *Mr Charleton* válaszolt a következő beszédben: — Nagy örömmel tettünk eleget ama kedves meghívásnak, amelyben önök a londoni kereskedelmi kamarát és az itt megjelenő többi ka-

marál: képviselőit részesítették. Nem hogy sajnáljuk azt a fáradságot és időt, amelyet erre fordítani kellett, hanem még tiszszor annyi idő, és fáradságot fordítottunk volna arra, hogy ebbe a szép városba jöhessünk és ebben a gyön, örü fogadtatásban részesek lehessünk. Kötelességem önöket uraim egyre figyelmeztetni, és ez az, hogy mi itt csak, mint az angol kereskedelem képviselői vagyunk jelen és jövetelünk nem áll semmi politikával össze függésben. Az éljenzéssel fogadott beszéd után a vendégek a könyvtárt tekintették meg, melyről a legnagyobb elragadtatással nyilatkoztak, s aztán kocsikra ültek és a parlamentet tekintették meg. Itten *Dezseffy* Arisztid tanácsos üdvözölte francia nyelven a vendégeket, megjegyezvén, hogy az einöki hivatal azért nem fogadhatja őket, mert a Ház jelenleg nincs együtt. Az üdvözlésre ismét Charleton válaszolt néhány meleg szóval. A Házban Furó György kalauzolta a vendégeket és angol nyelven ismertette annak egyes helyiségeit és látványosságait. A vendégek fél egykor kocsikon a tözsdére hajtottak.

*** A szőlőbirtokosok figyelmébe.** A Biharvármegyei közkórház elmebeteg osztályán ápolat szegény elmebetegek részére a kórház igazgatósága szüreti mulatságot rendez. Felkérnek a nemes szívű szőlőtulajdonosok, hogy a szegény elmebetegek részére, — mint az ezelőtti években úgy ez évben is, sziveskedjenek kegyes adományaikkal hozzájárulni. Esetleges szives küldeményeket az elmebeteg osztály felügyelője vesz át.

*** Találtatott egy kis gyermek.** Kiss Gergely rendőr, aki vasárnap délután a Bémer-téren teljesített szolgálatot, egy 4—5 évesnek látszó gyermeket talált, amint az egyedül a nagy tömeg közt édesanyját kereste. A kis gyermek azonban hiába kereste az anyját. A sok keresést végre is megunt a kis gyermek és sirva ült le a villamos sínek közelébe. A rendőr a kis gyermeket bevitte a rendőrségre, ahol kihallgatták. Vallomása szerint Kerekes Dezsőnek hívják, édesatyja Kerekes Imre, édes anyja Kerekes Imréné. A kis fiu vallomásából nem lehet megállapítani, hogy kinek a gyermeke, mivel másodszori vallomásában édes atyjának Löwi nevet mondott. A rendőrség tegnap egész nap hurcolta a gyermeket egyik utcából ki, a másikba be, hogy esetleg ráismerjen lakására. A kis fiu azonban nem ismeri az utcát, és csak folyton haza kívánczik, meg kenyeret majszol. Szegény gyermek! Imár két napja, hogy a rendőrségen van és még mindig nem kereste senki. Kár neki haza kívánczolni és jobb lenne rá nézve, ha soha nem jelentkeznének szülei, mert úgy nyilatkozik szüleitől, hogy azt csakis a szülők valamelyikének gyűlölete olthatta gyermeki szívébe.

*** Női fogtechnikus Nagyváradon.** Különösen a nőket érdekli azt a hírt közöljük közönségünkkel, amely szerint egy kiváló női fogtechnikus dr. *Deákné H. Zsuzsa* telepedett le városunkban s műtermét Szilágyi Dezső-utca 18. sz. alatt megnyitotta. Dr. Deákné kiváló szakképzettséggel bír s a szakirodalom terén is foglalkozott. Különben nem idegen Biharvármegyében, amennyiben néhai férje, itt működött mint hatóságos orvos.

*** A Bary kolon megnyitása.** Kovács Tivadár balletmester ezúton tudatja azokat, akiket illet, hogy a Bary Józsefné urnő védnöksége alatt álló gyermek-kolon e hó 3-án (szerdán) nyílik meg a Zöldfa-szállodai tancintézetében. Egyben értesíti a t. közönséget, hogy a többi tanfolyam is már megnyitott. Beiratkozások még elfogadtnak a gyermek diák és felöltök esti tanfolyamára lakásán: Uri-utca 17. sz. a. és a tancintézetben.

*** Bitangásban találtatott 1 drb. 1 évesnek látszó sertés,** igazolt tulajdonosa 14 napon belül a rendőrkapitányi hivatal kihágási ügyosztályánál átvétel végett jelentkezzék, ellen esetben elfog árvereltetni.

*** Az osztálysorsjáték.** Az osztálysorsjáték tegnapi húzásán a következő számokat húzták ki nyeresémmel:

25.000 koronát nyert 60734.
20.000 koronát nyert 61793.
10.000 koronát nyert 34243.
5.000 koronát nyert 1429 95272 120627
2.000 koronát nyertek 6329 10430 11500
15502 19258 31153 40665 41941 45045 55661
56383. 58256 65256 65863 71637 71646 91800
97280 104257 109661 113949 117262 118687
120871 123464.
1.000 koronát nyertek 1313 3392 6235
7254 9177 13273 13428 14125 15383 21504
22130 22880 23374 32329 34085 38200 40547
42228 42868 44513 46138 46407 49635 50629
50701 51304 51523 58483 59545 60555 66965
67450 69869 78339 78352 80838 81525 82533
92696 92703 94613 95580 96743 97495 101725
102300 102521 104119 105707 108475 109135
112610 113962 114381 116442 117448 118070
121171 121418 121975 122322 123454 123677.

A többi kihuzott számok 500 és 200 koronát nyertek.

Dénes Béla

china-ezüst gyári rak-tára Nagyvárad, Bémer-tér.

Iparművészeti újdonságok, bronz és china-ezüst dísz tárgyak, használati cikkek. Evőeszközök a legtartósabb ezüstözéssel. Vendéglő, kávéház és szállodai berendezések. Cirus ezüstfém tisztító.

IRODALOM.

A Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvénytár okt. 1-én kiadott 19. számában az »Ásvány- vagy gyógyforrás védterületének engedélyezése körüli eljárás«-t ismerteti P. *Dayka* Péter. A terjedelmes monografia kimeríti azokat az összes kérdéseket, melyek a gyógyforrások és ásványvizek védterületének megállapítása körül felmerülnek. Ezzel a tárggyal így külön és gyakorlati példákkal illusztrálva, még senki sem foglalkozott. Ebből a monografiából látható, hogy a községek az ivóvíz, levezető árkok és csatornák miatt mily közelről vannak képviselve a védterületek megállapítása körül. A »Döntvénytár részben« a közigazgatási bíróságnak nagyfontosságú elvi határozatait közöltetnek. A »Főlapon« egész sereg szakkérdésben adnak talpra esett válaszokat. A »Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvénytár« előfizetési ára egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, negyed évre 3 korona, 1 óra 1 korona. Az előfizetési pénzeket legcélszerűbb a szerkesztő és kiadó dr. Dolenc József ügyvéd, Budapest, VIII., József-körút 74. sz., II. emelet 11. ajtó címére küldeni. Mutatványszámokat szivesen küldenek.

Magyar gazdák szemléje A magyar gazdaszövetség folyóiratának szeptemberi füzeté Bernát István szerkesztésében következő érdekes tartalommal jelent meg:

A gazdatársadalom szociális feladata. A parcellázás jelentősége gazdasági és nemzeti szempontból. Az öröklött mezői gazdaságok birtokosainak katonai kedvezménye. A gazdák nevelése Amerikában. Németh József. Gyakorlati eredmények. Különlék: A kormány programja. Az igazi gazdagság. — Vázlatok Franciaország közgazdaságáról. — Gazdaggyűlések Nagyváradon. Szerkesztőség: Budapest, IX. kerület, Üllői-út 21. szám. Megjelenik július és augusztus hónapok kivételével minden hó 25. és 30. között. Egyes szám ára 1 korona 20 fillér.

TANÜGY.

Ipariskolai előadások. Az iparoktatási bizottság szept. 28-án hozott határozata értelmében az ipariskolai előadások október 3-án megkezdődnek; felhívom azért a t. mester urakat, hogy mindazon tanulóikat, kiket szerdai napra irattak be, a jelzett napon kivétel nélkül mind a nagy-piaczteri közs. polgári iskolába küldjék, hol a tanulók ideiglenesen elhelyezve lesznek s az osztályok szerinti beosztás eszközöltetni fog. Szűcs Izsó igazgató.

EGYESÜLETEK.

A Keresk. Csarnok közgyűlése. A nagyváradai Keresk. Csarnok vasárnap délután tartotta meg közgyűlését Reismann Mór elnökléte alatt. Elfogadták Váradai Mór titkár jelentését a Csarnok működéséről s a pénztárnok jelentését. Érdekes mozzanata volt a közgyűlésnek dr. Dóri Ferenc és több más tag indítványa, amelyben rámutatnak, hogy alig látogatják a Csarnok helyiségeit a tagok, mert az kívül esik a központon. Indítványozzák, hogy a Csarnok mostani helyiségeit adják bérbe s a Csarnok költözzön át az Emke kávéház nyolcannal épülő részébe. Elénk vita kerekedett az indítvány felett s a döntést rábízták a választmányra. A tisztújító rendkívüli közgyűlést október 14-én tartja meg az egyesület.

Magántisztviselők egyesülete. A magántisztviselők egyesülete ma este 9 órakor vitaülést tart. Tárgy: Öngyógyító egyesület létesítése. Előadó: Németi Mihály.

A Magyar keresztény munkásnők orsz. egyesülete a Szent István Társulat disztermében tegnap d. u. tartotta rendkívüli közgyűlését *Gedőze* Sarolta elnökléte alatt nagy és diszes közönség jelenlétében. Elnök jelentette, hogy *Várossy* Gyula kalocsai érsek 100. Szemere Miklós 1000 koronával az egyesület alapító tagjai közé lépett. A védnökök sorába újabb *Fischer Colbrie* Agost kassai, *Balázs* Lajos rosznyói, *Radnai* Farkas besztercebányai, gróf *Széchenyi* Miklós győri püspököt választották. Az ülésen dr. *Giesswein* Sándor kanonok fejtegette ki igen szépen az egyesület hívatását.

Új keresztény egyesületek. A belügyminiszter a székesfehérvári keresztény kereskedelmi alkalmazottak körének, továbbá a zólyomi keresztény munkás egyesületnek alapszabályait látta meg.

Az aradi vértanúk emléke. A nagyváradai 48-as Népkör a magyar szabadság martírjainak emlékeztetése október hó 7-én (vasárnap) délután 3 órakor a kör helyiségében gyásznapélyt rendez. A gyásznapély műsorát a legközelebb fogjuk közölni.

TÁVIRATOK.

A matrózok zendülése.

Kronstadt, október 1. A rendkívüli haditörvényszék tegnap hozta meg ítéletét a matrózok zendülése ügyében. Oniplo volt dumaképviselőt száműzésre és polgári jogainak elvesztésére ítélték. Tizenkilenc matrózt halálra, tizenkettőt élethossziglani, huszonhárom husz évi kényszermunkára, 7-et tizenöt évi, 8-at tiz, 60 at, hat hét és 22-öt négy évi fegyházra 429-et pedig büntető-ászlóaljakba való beosztásra ítélték. 129 tengerészt felmentettek.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora.

Kedd: A kis pajtás, vigjáték.
Szerda:)
Csütörtök:) A cserelányok új angol operett.
Péntek:)
Szombat: V. ik László, diszelőadás.
Vasárnap: A koldus gróf, operett.

A kis szökevény, Gül-Baba és A nap hőse.

Vasárnap délután »A kis szökevény« került színre szépszámu közönség előtt. Az előadásnak az kölcsönzött érdekességet, hogy a darabban a három új énekesnő játszott. A címszerepben *Dobsa Margitot* először láttuk színpadon. Kicsiny, de rutinozott hangjával, játékbeli készségével, de különösen sikkes táncival megnyerte a közönség tetszését. *Lányi Edith* rég ismerőse közönségünknek. Pajzánabb, szívesebb és elevenebb, mint a minő volt. *Haraszthy Mici* az első előadásán keltett kellemes impressziókat rögzítette meg.

Este »Gül-babá«-t játszották *Fehér Gyulával* a címszerepben. Őszinte kíváncsisággal néztünk *Fehér* alakítása elé, mert *Tihanyi* után bárkinek is nehéz ezzel a szereppel megbirkózni. És *Fehér Gyula* várakozáson felül kreálta ezt a szerepet.

Minden ízében, a legapróbb részletekig átdolgozott alakításával, a második fölvonásbeli nagy jelenetével nem maradt *Tihanyi* mögött. Leilát *Haraszthy Mici* játszotta. Eleget mondtunk róla akkor, ha azt állítjuk, hogy az eddig nálunk látott Leilák között ő a legjobb. E szerepben nemcsak mint operett szoubrett, de mint drámai szende is sikert aratott. A második fölvonás végső jeleneteit annyi póznélküli, bensőségteljes hévvel, szinte közvetlenséggel játszotta, hogy az drámai szendének is becsületére vált volna. Mellettek első sorban *Károlyi Leonának* és *Palásthy-nak* volt szép sikere. Kisebb szerepeikben jók voltak: *Oláh Gyula*, *Bérczi Gyula*, *Simon Mariska* és *Szarvasi Soma*. Mindkét előadást *Rück* karmester dirigálta teljes precizitással.

Tegnap este a színház néző terén meleg levegő áradt szét. A bérlet vette kezdetét s így az összes páholyok telve voltak. A földszinten is tömött sorok nézték végig »A nap hőse«-t. A kacagtató bohózat mindvégig derűs hangulatban tartotta a közönséget, ami a szereplőkre is átragadt egy ízben (az ő rovásukra lesz írva.) A vigjátéki ensemble *Tóth Elekkel* az élén kellemes estét szerzett a szórakozást kereső közönségnek. Új szereplő *Haraszthy (Lola)* volt csupán Divább volt az orfeum divánál, de persze — ez a szerep csak így hat. Az előadás egyike volt a jobbaknak, bár helyenként az összjáték nélkülözötte a gördülékenységet, a bohózatok legényegesebb kellékét. A rendezés Erdélyi érdeme.

A kis pajtás. Ma este a kis pajtás című vigjáték került színre a Szigligeti színházban, a melyben Kovács Margit a színház új naivája mutatkozik be a váradi közönségnek. A fiatal művész az orsz. színiakademiának jelesen végzett növendéke, ki már a gyulai színiudvarban rendes tagja volt a társulatnak. Kivülre a többi főszerepeket *Haraszthy Mici*, *T. Pogány J.*, *Dobsa Margit*, *Tóth Elek*, *Krasznai Hajnal* és *Fehér* játszó. Az előadás »B« bérletben megy.

A cserelányok premierje. A cserelányok angol operett bemutató előadása hol-

nap, szerdán lesz a Szigligeti Színházban. Az ujdonság Budapesten a Király Színházban, sikerrel került színre a múlt ősszel. Nálunk *Károlyi Leonának* pompás személyesítője kap a darab fő női szerepe s az egész énekes személyzet részt vesz az előadásban. A többi főszerepet: *Lányi E.*, *Haraszthy M.*, *Dobsa M.*, *T. Pogány*, *Simon M.*, *Palásthy*, *Oláh Gy.*, *Toronyi*, *Bérczi*, *Hajnal*, *Fehér*, *Körmöndy* játszó. A premier szerdán »C« bérletben kerül színre.

Igazságszolgáltatás.

Hivatalvizsgálat. *Bary József*, a nagyváradi kir. törvényszék elnöke vasárnap délután *Székelyhidra* utazott az ottani kir. járásbíróóság megvizsgálására. A törvényszék elnöke a hét végéig fog *Székelyhidron* maradni.

NYILTÉR.

Ez uton mondok köszönetet azon jóakaróimnak s barátaimnak, kikkel személyesen nem beszélhettem, jóindulatukért, melylyel irántam, mint a *Royal-kávéház* tulajdonosa iránt viseltetek, s kérem azt utódomra, *Fodor Izsó* urra is átruházni. Magamat továbbra is jóindulatukba ajánlva, vagyok

teljes tisztelettel

Rendes Szidor.

Kávéház átvétel.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy a *Royal-kávéházat* *Rendes Szidor* urtól átvettem.

Kitünő italok és figyelmes kiszolgálás által igyekezni fogok vendégeim igényeit kielégíteni s a kávéházat a jelenlegi nívón fenntartani.

Kiváló tisztelettel

Fodor Izsó.

Özv. Dr. Deákné

Fogtechnikus

lakik: Nagyvárad Szilágyi-Dezső u. 18.

KÖZGAZDASÁG.

A székesfejérvári iparkiallítás. Vasárnap délelőtt nyitották meg ünnepiesen a fejedelmi és a székesfejérvári iparkiallítást, célja a helyi kereskedők által közvetített hazai gyáripari termékeket a közönséggel megismertetni, aminek fénypontját *Prohászka Ottokár* püspök magas szárnyalású, szónoki hévvel elmondott beszéde képezte.

A tulipán — ugymond — nem kortestoll, ez az öntudatra ébredt magyarság virága. A magyarság ezen jelvényével indult harcba. Meghódítani a magyar ipar számára a közönséget. Nemzeti feladatunk legyen a magyar munka, a magyar polgári társadalom megteremtése. Nemzeteket nevel a munka. Függetlenség, gazdasági függetlenség kell.

Mi teremtsük meg az iparunkat. A guruló krajcárjainkkal lassan a guruló vércseppjeink vándorolnak át más országokba. Ezeket a vérző sebeket kell erős kézzel betogni, mert ilyen formán életünk szívárog át. Majd a kereskedőkhöz fordul. A kereskedőknek — ugymond — leginkább van alkalmuk ezt a nagy nemzeti ügyet szolgálni.

Szolgálják kitarással, lelkesezettel, igyekezzenek megnyerni a vevőközönséget, akkor nyert ügyünk lesz. Végül a magyar hölgyeket hívja fel ékes szavakkal a magyar ipar pártolására.

Az eszmékben gazdag előadást a diszes közönség zajosan megéljenezte és a főpapot mindvégig lelkesen ünnepelte. A kiállítás okt. 15-ig marad nyitva.

A kiállítás védnökei: *Prohászka Ottokár* dr. megyés püspök és *Zichy János* gróf a város képviselője.

A kiállítás kapcsár este a városi színházban ünnepély volt.

A komádi-i vásár. Komádi község képviselő testülete kérelemmel járult a kereskedelmi miniszterhez, hogy az október 5. és 6-án tartatni szokott országos vásár ez idén október 26. és 27-én legyen megtartva. A kereskedelmi miniszter tegnap az alispánhoz intézett rendeletében tudatja, hogy a község kérelmét teljesíti és a vásárnak október 26. és 27-én leendő megtartását engedélyezi.

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 t. okt. 1-én.

Magyar aranyjáradék 4%	— — —	112.50
Magyar koronajáradék 4%	— — —	99.90
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	84.20
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	94.50
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény 90%	— — —	208
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	154.50
Osztrák járadék papírban	— — —	98.75
Osztrák járadék ezüstben	— — —	99.75
Osztrák korona járadék	— — —	116.50
Osztrák járadék aranyban	— — —	99.35
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	1.56
Osztrák-magyar bankrészevény	— — —	17.75
Magyar hitelbank részvény	— — —	813.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	672.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	674.50
Német birodalmi márka	— — —	19.08
London vista	— — —	117.75
Páris vista	— — —	240.10

A szerkesztésért felelős:

Dr. VU CSKICS GYULA.

Kis-Mária község Elöljárósága.

Ad. 341—1906.

Árverési hirdetmény.

Nagyváradon, a Csengery-utczában 10. szám alatt levő s Kis-Mária község tulajdonát képező beltelkes ház

1906. október 18-án d. e. 10 órakor

Nagyváradon a helyszínen nyilvános árverésen el fog adni.

Kikiáltási ár 9000 korona. Bánatpénz a kikiáltási ár 10 %-a készpénzben az árverés megkezdése előtt leteendő.

A vételár az árverés illetve eladás törvényhatósági jóváhagyása után azonnal és készpénzben egyszerre fizetendő.

Utó ajánlat a legmagasabb ajánlat 10 %-nak vagy ezt meghaladó összegnek felülígérése mellett tehető.

Kis-Mária 1906 szept. 30.

Fodor Gyula, Kovács József,

jegyző.

főbíró.

9341—1906 t. sz.

Arveresi hirdetmény kivonat.

A belényesi kir. járásbíróság mint telek-könyvi hatóság, közhírré teszi, hogy Dr. Jakob János belényesi lakos végrehajthatónak Malicza Tógyer (Matusé) és tsai végrehajtást szenvedők elleni 6 kor. tőke követelés és járuléka, ugy a csatlakozottnak már kimondott Gerle Mihály végrehajtható javára 88 korona 80 fillér, Malicza Ilona és Éva javára 89 korona 10 fillér, Thury Ignác javára 21 korona, Uszog József és neje javára 62 korona 70 fillér iránti végrehajtási ügyében a nvárad kir. törvényszék (a belényesi kir. járásbíróóság) területén levő Rossia községben fekvő a rossiai 234 sz. tjkvben A l. 611 1281, 1290, 2037, 2411 hrszám alatt, felvett közös legelő és erdő járandóságából álló jószág testre az árverést 707 kor. ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a ientebbi megjelölt ingatlan az 1906 évi október hó 15 napján délelőtt 9 órakor Rossia község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becserének 10 %-át vagyis 70 korona 70 fillért készpénben vagy az 1881. LX. tcz. 42 §-ában jelzetti árfolyammal számított és 1881 évi november hó 1-én 3333 sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni. avagy az 1881. LX. törvények 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Belényes, 1906 évi augusztus hó 27. napján.

A belényesi kir. járásbíróóság mint telek-könyvi hatóság.

Lukács Lajos,

kir. albiró.

*Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénzünket idegenbe
hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményü*

BÚTOROK AT

gyári árban kezeség mellett a

Magyar Műbutorgyár Részvénytársaságnál
NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: PORJESZ HERMAN.
Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalata
Kivánatra tervek és költségvetések - Telefon 421 szám.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értelmez a n. érd. izzólámpa körtéket tart. raktáron 3. legújabb 3-4 watt fogyasztással gyártásként, melynek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, hon dýos (matt), sínes fényképező-lámpák és mindenemű izzólámpa kikiáltás-kezeségű gyártásak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyártásként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett
vilámpák

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

— villamosvilágítási —

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, vilámpák kezelését, hozzávalót szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

„Első nagyváradai cipő és csizmagyár.”

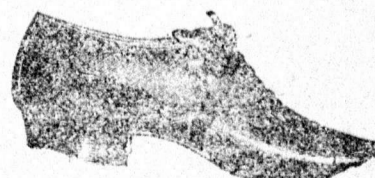
Moskovits Farkas és Társa

ajánlja

elsőrendű kézimunka

cipő és csizma

készítményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

HIRDETESEK

jutányos árban
felvételnek a

'TISZÁNTÚL'

kiadóhivatalában.

A hágói uton

16 holdas szőlő

gyönyörű fekvésű, kisebb parcellákban *eladó*. Értekezhetni

Dániel Lajosnál,

Lukács György-utca 7. szám.

Alapított 1898-ban.

Alapított 1898-ban.

Elsőrangú cipész üzlet!

Tisztelettel van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy az őszi idény beálltával **megérkeztek a legszebb és legfinomabb bőrök** és mint a múltban, úgy ezután is legelőbb törekvésem rendelőimet tisztességes és minden igényt kielégítő munkával kiszolgálni, miről ugyan már az eddigi t. rendelők is meg vannak győződve, hogy üzletem fennállása óta a nálam készült **cipők, csizmák** a legfinomabb anyagból és a legszebb és legújabb divatu szabás szerint készítettnek mérték után, amit bizonyítanak fentebb látható kiállítási kitüntetésem is.

Meggyőződés céljából elég egy próba rendelés, — Kiváló tisztelettel

UJLAKY ISTVÁN

cipész mester

Nagyvárad, Sz -János-u. elején, Kispipa vendéglővel szemben.

Saját gyártmányú iskola cipőinket

ajánljuk a nagyérdemű közönség szives figyelmébe, ugyszintén a **legfinomabb kivitelű**

női és férfi cipőinket, melyek saját gyárunkban készülnek

a legocsóbb árak mellett.

Szabott árak!

Tisztelettel:

Nádor Henrik és Társa,

Helybeli és vidéki telefon 63.

1755.

Nagypiac-tér, Kereskedelmi palota.

Figyelem.

A közelgő iskolai évre tanintézetekbe menő gyermekek és leánykák számára szükségelt *teljes fehérneműfelszereléseket, paplanokat, trikókat, harisnyákat, zsebkendőket* a t. közönség a legjutányosabb árakon szerezhetheti be az

Alkalmi Áruház-ban

Nagyváradon, Fő-utca Rimanóczy-palota.

Nagy választéku ujdonságok

ruhákban, selymekben, női és férfi fehérneműekben vászon és asztalneműekben. Nagy mennyiségű szövet és selyem maradványok minden elfogadható árban. — **Kérem a t. közönséget áram olcsóságáról meggyőződni.** Tisztelettel

SZÉKELY JENŐ.